

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky, JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: **D. J.,** zastoupená zákonným zástupcem M. Y., zastoupená Mgr. Ondřejem Rejskem, advokátem se sídlem Buzulucká 431, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 7. 2009, č. j. 29 Az 2/2009 – 26,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 7. 2009, č. j. 29 Az 2/2009 – 26, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 27. 7. 2009, č. j. 29 Az 2/2009 – 26, zamítl žalobu podanou žalobkyní (dále jen „stěžovatelka“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 12. 11. 2008, č. j. OAM-379/VL-01-ZA09-2008, kterým nebyla stěžovatelce udělena mezinárodní ochrana podle ust. §§ 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že rozhodnutí ministerstva obsahuje seriózní popis celého azylového příběhu včetně zhodnocení argumentace rodičů stěžovatelky. Zákonný zástupce prakticky přiznal, že si problémy náboženského charakteru vymyslel a uvedl, že pravým důvodem jeho žádosti je snaha o legalizaci pobytu, když v Bělorusku nechtěl žít, neboť se jedná o totalitní zemi. Podobný názor zákonný zástupce stěžovatelky vyjádřil i při jednání, když uvedl, že dříve lidé odcházeli ze SSSR, ale i z Československa, do zahraničí, kde byli přijímáni a stačilo, že odešli z nedemokratické země. V daném případě je podle krajského soudu patrné, že podmínky ust. § 12 zákona o azylu nesplňují jak rodiče, tak ani

stěžovatelka, která se narodila na území České republiky. Podmínky ust. § 13 i § 14 zákona o azylu také nejsou naplněny. Podle krajského soudu zcela po právu odkázala pověřená pracovnice ministerstva při jednání na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 – 79, dostupný na www.nssoud.cz. Krajský soud měl za to, že jediným problémem pro rodinu stěžovatelky je pobyt v nedemokratickém běloruském režimu, ve kterém tato rodina nevidí perspektivu svobodného vývoje, což ovšem právě s ohledem na uvedený judikát Nejvyššího správního soudu nemůže být azylově relevantním důvodem. Krajský soud se dále zabýval námitkou, že v případě návratu rodiny do Běloruska je možné, že by byli rodiče uvězněni a nezletilá dcera umístěna do dětského domova, neboť babičky jsou již staré a nemohly by o ni pečovat. Shodně s ministerstvem dospěl k závěru, že opodstatněnost obav zákonného zástupce stěžovatelky, že dojde v případě návratu do Běloruska k uvěznění rodičů, byla vyvrácena v průběhu jejich azylového řízení. Jde o ničím nepodloženou hypotézu, když i on připustil, že žádný obdobný případ nezná a ani ze žádného objektivního podkladu o zemi původu, které byly shromážděny za účelem posouzení situace rodiny v zemi původu nic takového nevyplývá. Stěžovatelka pak zcela jistě není ohrožena žádnou vážnou újmou, zmíněnou v ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu, což ministerstvo podle krajského soudu seriózně ve svém rozhodnutí odůvodnilo.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., neboť krajský soud nesprávně posoudil právní otázku a jeho rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. V žalobě namítala, že nebyl řádně zjištěn skutkový stav a uváděla, že zprávu může podat Helsinský výbor v Minsku. Obsah tohoto podání nelze posoudit jinak než jako návrh důkazu vyžádáním zprávy tohoto výboru. Krajský soud tento důkaz neprovedl, a ani nezdůvodnil, z jakých důvodů tak neučinil. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale současně i jeho protiústavnost. Provedení důkazu mohlo podle stěžovatelky mít význam zejména pro posouzení správnosti závěrů ministerstva o naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany, ale i podmínek udělení azylu. Podle stěžovatelky je rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný a odkaz na správní rozhodnutí ministerstva nedostatečný a to zejména pokud jde o důvody udělení doplňkové ochrany. Dále stěžovatelka poukázala na to, že její zákonný zástupce ve správním řízení uváděl, že ji chce vychovávat svobodně v křesťanském duchu, a to by v Bělorusku nebylo možné. Stěžovatelka by musela být mezi pionýry a byla by vystavena ideologii, se kterou její rodiče nesouhlasí. Tato ideologie by se později neslučovala ani s jejím vlastním přesvědčením a svědomím. Byla by tak vystavena ponižujícímu zacházení. Proto bylo zcela na místě, aby krajský soud zkoumal, zda nejsou dány důvody doplňkové ochrany. Stěžovatelka poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2008, č. j. 9 Azs 175/2007 – 55, ve kterém se uvádí, že výkladem štrasburských institucí došlo k rozšíření pojmu ponižující zacházení, a tím i posílení ochrany lidské důstojnosti v oblastech každodenního života, jakým bezpochyby je vzdělávání a požadavek nejen náboženské, ale i názorové plurality přijatelné pro všechny děti i rodiče. Ministerstvo se zabývalo v rámci posouzení doplňkové ochrany pouze tím, zda stěžovatelce hrozí nebezpečí vážné újmy spočívající v umístění do dětského domova, a nikoliv možností, že by byla vychovávána v rozporu s vůlí a přesvědčením rodičů a svobodná výchova a vývoj v křesťanském duchu jí bude znemožněna. Krajský soud se těmito skutečnostmi nezabýval

a jeho závěr, že ust. § 14a zákona o azylu nelze aplikovat, nelze přezkoumat, neboť je tak zdůvodněn jen zčásti. Stěžovatelka má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství a je u ní dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Přestože si zákonný zástupce stěžovatelky některé okolnosti o církvi v jeho případě vymyslel, stěžovatelčin strach je odůvodněný. V tradičně pravoslavné zemi na ni bude vyvíjen velký tlak, její víra bude potlačována. Hrozí jí též odloučení od rodičů a pronásledování jako neúspěšné žadatelky o azyl spolu s rodiči. Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že své rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ve všech částech výroku i rozsudek krajského soudu pokládá za vydané v souladu s právními předpisy. Dále odkázalo na správní spis a na podání stěžovatelčiny žádosti a na výpovědi, které učinil její zákonný zástupce. Zdůraznilo, že žádost nezletilé stěžovatelky byla podána za účelem sloučení rodiny. Stěžovatelka se narodila v České republice, k zákonným zástupcem namítané (nastalé) příslušnosti k církvi padesátníků ministerstvo zjistilo, že patří v Bělorusku mezi registrované, s cca 400 občinami po celé zemi. K obavám z vystavení stěžovatelky ponižujícímu zacházení spočívajícím v tom, že by musela mezi pionýry, ministerstvo uvedlo, že se tímto v rozhodnutí nezabývalo, neboť to její zákonný zástupce neuplatňoval. Ministerstvo k tomu poznamenalo, že z informací založených ve správním spisu vyplývá, že děti do pionýrských organizací vstoupit nemusí. Dále v případě stěžovatelky, ani ne dvouleté, takové úvahy jako bezprostředně hrozící nebezpečí pokládá za bezpodstatné. Vzhledem k uvedenému ministerstvo navrhlo, aby kasační stížnost byla zamítnuta jako nedůvodná.

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti a vymezení rozsahu přípustných stížních námitek, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, což může být mimo jiné dáno tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, či hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost v té části, v níž jsou její stížní námitky přípustné, přijatelnou, neboť obsah kasační stížnosti i soudního spisu naznačuje, že krajský soud v rozporu se stálou judikaturou Nejvyššího právního soudu zatížil svůj rozsudek nepřezkoumatelností.

Proto se věcně zabýval pouze stížní námitkou týkající se návrhu na provedení důkazu zprávou Helsinského výboru v Minsku. Z formulace žalobní námitky („O tom byl informován i Helsinský výbor v Minsku, který o tom může podat zprávu.“) není jasné, zda se jedná o návrh na provedení důkazu krajským soudem, anebo pouze o argumentaci vyvracející závěry ministerstva. V každém případě však byl krajský soud povinen na tuto argumentaci reagovat. V první řadě měl zjistit, jak je míněna. Pokud by bylo nepochybné, že jde o návrh na provedení důkazu, bylo by na krajském soudu, zda by důkaz provedl a jeho hodnocení přezkoumatelným způsobem uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí, anebo návrh na provedení důkazu zamítl s uvedením důvodů, které jej k tomu vedly. Pokud by se jednalo jen o argumentaci na podporu právního názoru stěžovatelky, byl krajský soud povinen se s takto konkrétně formulovanou žalobní námitkou vypořádat, neboť by zpochybňovala úplné zjištění zásadních skutkových okolností v zemi původu,

které se týkají situace neúspěšných žadatelů o azyl v Bělorusku po jejich návratu. Ministerstvo si za účelem zjištění možných rizik v případě návratu běloruských občanů do vlasti opatřilo konkrétní informace, zejména učinilo dotaz na zastupitelský úřad České republiky v Minsku, zda jsou mu známy případy aplikace předmětného ustanovení zákona v případě návratu neúspěšných žadatelů o azyl. Ovšem vzhledem k existenci skutkové podstaty trestného činu diskreditace Běloruské republiky v běloruském trestním právu a k autoritativní povaze běloruského režimu je nutné přezkoumat konkrétní námitku, jež nasvědčovala změně praxe běloruských orgánů při využívání této právní úpravy ve vztahu k navrátivším se neúspěšným žadatelům o azyl či tomu, že začalo docházet k nějakému jinému systematickému postihování či diskriminaci těchto osob. O takovém obratu mohou svědčit právě věrohodné a konkrétní zprávy nezávislých organizací, jež se zaměřují na monitoring dodržování lidských práv v Bělorusku. Pouhý odkaz na obsah rozhodnutí ministerstva a shrnutí argumentace uvedené v odůvodnění jeho rozhodnutí není dostatečným vypořádáním se s takto konkrétně formulovanou námitkou. Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval, že není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS).

Ke stížním důvodům týkajícím se povahy běloruského režimu a toho, zda již samotná nutnost žít v případě návratu v jeho ponižujících podmínkách není důvodem k poskytnutí doplňkové ochrany, Nejvyšší správní soud poznamenává, že se jimi nemůže věcně zabývat, neboť tomu brání ust. § 104 odst. 4 s. ř. s., podle něhož kasační stížnost není přípustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Povaha běloruského režimu byla zákonnému zástupci stěžovatelky nepochybně známa již v době podání žaloby, proto stěžovatelka nemůže tvrdit, že toto nemohla namítat již žalobě. V žalobě se zaměřila pouze na otázku případné perzekuce neúspěšných žadatelů o azyl po návratu do Běloruska a na zpochybňování závěrů správního orgánu, že jí taková perzekuce nehrozí. Argumentaci opírající se o povahu běloruského režimu a poukazující na to, že již samotné žití rodiny stěžovatelky v Bělorusku je důvodem pro azyl a že ve srovnatelné situaci byl emigrantům z ČSSR či SSSR azyl poskytován, uplatnila stěžovatelka až asi půl roku po podání žaloby při ústním jednání dne 27. 7. 2009, tedy dlouho po uplynutí lhůty k rozšíření žaloby o další žalobní body podle ust. § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s. ve spojení s § 32 odst. 1 zákona o azylu. Uvedenou argumentaci přitom nelze považovat za upřesnění, konkretizaci, doplnění nebo prohloubení již uplatnění žalobních bodů, neboť se týká zcela jiných právních otázek, než jaké byly pojednány v žalobě.

Nejvyšší správní soud z výše uvedeného důvodu napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. června 2010

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu